GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE DI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 45. Vinerĭ, 27 Februariu (11 Martie). 1887.

Brașovŭ, 26 Februariu 1887.

Tótă lumea era curiósă sĕ vĕdă, ce atitudine va lua guvernulŭ rusescŭ în urma esecuțiunilorŭ din Rusciucŭ. Pan' acum însĕ nu s'a produsŭ nicĭ o schimbare în direcțiunea politicei acestui guvernŭ. Chiar și în cercurile diplomatice francese se crede, că cu tóte represaliile regenței bulgare Rusia nu va eși din rolulŭ ei de până acuma.

Adevĕratŭ, că esecuțiunile din Rusciucŭ au produsŭ mare amărăciune în Rusia, căreia îi dă espresiune viuă panslavistulŭ Katkov în diarulŭ sĕu „Moskovskija Vjedomosti.“ „Mórtea lorŭ de onóre (adecă a rebelilorŭ)“ — esclamă Katkov. „va nasce eveneminte, va pune în mișcare istoria... noĭ nu vomŭ uita nicĭodată, că aceștĭ ómenĭ au cădutŭ jertfă devotamentului lorŭ către Rusia ca martorii acelorŭ legăturĭ strînse, ce leagă națiunea lorŭ cu Rusia.“

Fóia din Moscva ar voi sĕ facă responsabile pe „puterile Europei civilisate“ pentru acestŭ „omorŭ,“ ce s'a petrecutŭ sub ochii lorŭ și cu „consemțĕmĕntulŭ lorŭ secretŭ.“

Cu tóte aceste Rusia pare a nu avé dorința de a interveni în Bulgaria, părăsindŭ politica ei espectativă de până acuma și „Novoie Vremia“, dă espresiune situațiunei cu următórele cuvinte: „Totŭ ce se petrece acum în Bulgaria este opera puterilorŭ apusane carĭ suntŭ și responsabile pentru ea, și Rusia nu intenționéză de a le ușura gréua rĕspundere prin vre-o modificare a politicei sale.“

Cu alte cuvinte, guvernulŭ rusescŭ temporiséză, nu este decisŭ încă a mobilisa și a pune resolvarea cestiunei în ascuțișulŭ sabiei, ceea ce dovedesce, că alianțele între puterĭ încă nu sunt perfecte, căcĭ bine trebue sĕ ne notămŭ, că adĭ totulŭ depinde dela gruparea puterilorŭ și nu mai póte procede nicĭ Rusia de sine stătătorŭ, fără de a sci mai înainte ce atitudine vorŭ lua celelalte puterĭ.

In momentele de față se pare, ca tótă greutatea situațiunei se concentréză în Roma. Cu cine va merge Italia? Étă importanta întrebare a momentului, dela care depinde adĭ fórte multŭ. „Temps“ din Parisŭ vrea sĕ scie, că alianța Italiei cu Austria și Germania încă nu s'a reînoitŭ și asigură, că scopulŭ Italiei ar fi numai susținerea păcii și că acéstă țéră nu se gândesce a lua unŭ angagiamentŭ, care sĕ o oblige a rĕdica într'unŭ casŭ eventualŭ arma în contra Franciei.

Cum vedemŭ, cestiunea bulgară stă în legătură cu multe alte cestiunĭ și în prima liniă cu cestiunea alianțelorŭ între puterĭ și nu trebue sĕ ne mirămŭ décă se va mai amâna și acum soluțiunea ei și se vorŭ face noue esperimente conchiămându-se érăși Sobrania bulgară și așteptându-se ca ea sĕ împace lucrurile în sensulŭ pretensiunilorŭ guvernului rusescŭ,

Nu e însĕ cu tóte aceste nimicŭ mai ușorŭ cu putință, decâtŭ ca vr'unŭ evenimentŭ neprevĕdutŭ sĕ rĕstórne tóte combinațiunile și sĕ facă de minciună tóte predicerile unei soluțiunĭ pacînice a încurcăturei bulgare.

Regența bulgară, care a ajunsŭ a nu se mai încrede în nimenĭ, s'a plânsŭ, după cum asigură „Corespondența politică“, și guvernului românŭ din causa propagandei revoluțiunare, ce-o facŭ emigranții bulgarĭ pe pămĕntulŭ României. In Rusciucŭ autoritățile bulgare sĕ fi mersŭ așa departe până a suspițiuna și consulatulŭ românŭ de acolo, la care au ordonatŭ o perchisițiune domiciliară, credĕndŭ că se află ascunșĭ acolo insurgențĭ, însĕ cercetarea n'avŭ nicĭ unŭ resultatŭ.

Décă Bulgarii pretindŭ dela guvernulŭ românŭ sĕ estrădeze pe rebelĭ, atuncĭ pretindŭ ceva ce unŭ statŭ liberŭ nu póte împlini, dér credemŭ, că este o dovadă de ajunsŭ pentru atitudinea guvernului românŭ testimoniulŭ ce i-lŭ dă întregulŭ corpŭ diplomaticŭ, că s'a purtatŭ în tóte privințele corectŭ.

Uneltirile ministrului Trefort.

Cetimŭ în „Magyar Tanitóképzo“ Nr. 4.:

Asupra representațiunei motivate a autorității preparandiei învĕțătorescĭ de statŭ din Deva, d. ministru de culte și instrucțiune a ordonatŭ, ca limba română sĕ rĕmână și mai departe ca obiectŭ de învĕțămentŭ obligatŭ pentru toțĭ elevii institutului. Mai nainte elevii de limbă română și maghiară au învĕțatŭ separatŭ, adecă dela câte unŭ altŭ profesorŭ limba română; spre a învĕța acestă limbă cu mai multŭ succesŭ, autoritatea institutului a cerutŭ o astfelŭ de întocmire, ca toțĭ scolarii sĕ învețe împreună limba română dela *unŭ* profesorŭ.

„La învĕțarea acestei limbĭ — așa dice ordinațiunea ministerială — sĕ nu se învețe literatura română, ci ținta sĕ fiă esclusivŭ aceea, ca și elevii maghiarĭ sĕ pótă învĕța într'atâta limba română, ca sĕ pótă fi instalațĭ ca învĕțătorĭ în ținuturile de limbă română, cu copii sĕ pótă vorbi în limba lorŭ maternă și așa mai departe.“

„Étă că noi nu ne tememŭ de învĕțarea altorŭ limbĭ ale patriei. De aci sĕ învețe matadorii principalĭ ai naționalităților nóstre, că concetățenii noștri de limbĭ streine au mai mare necesitate d'a învĕța limba țĕrii, decâtŭ noi pe a lorŭ.“

„De aci urméză, că „patrioții“, cu totŭ așa de „patrioticulŭ“ ministru Trefort sĕ facă bine sĕ ne slăbéscă cu uneltirile de maghiarisare. Punctum!

Unŭ martirŭ politicŭ.

„Sieben. d. Tageblatt“ din Sibiiu publică sub acestŭ titlu unŭ articulŭ de fondŭ, în care vorbindŭ despre protestările ce le-au provocatŭ enunciațiunile lui Mocsary în sînulŭ connaționalilorŭ sĕi maghiarĭ și chiar între alegĕtorii sĕi din Halas, dice între altele:

„Politicilorŭ maghiarĭ, carĭ vĕdŭ soluțiunea cestiunei naționalităților numai în domnirea necondiționată și nețĕrmurită a maghiarismului, le a devenitŭ incomodŭ Mocsary cu strigătele sale de Cassandră, ba li se pare chiar periculosŭ.

Elŭ a trebuitŭ sĕ fiă dér delăturatŭ și încă iute și fundamentalŭ.

In véculŭ nostru luminatŭ se înțelege, că nu se mai potŭ folosi mijlócele ce se foloséu în vécurile trecute atâtŭ de adesea și cu succesŭ contra ómenilorŭ, carĭ avéu cutezanța a manifesta părerĭ și convicțiunĭ proprie, ce nu erau părerile connaționalilorŭ séu a soțilorŭ lorŭ de credință. In diua de astădĭ lucrulŭ acesta se face într'unŭ modŭ mai delicatŭ cu puterile de care dispune timpulŭ.

Discursulŭ lui Mocsary în favórea dreptului de esistență alŭ naționalităților nemaghiare a întâmpinatŭ între connaționalii sĕi din parlamentŭ desaprobare adâncă esprimată în gura mare. Nimenĭ altulŭ ca ministrulŭ președinte Tisza însuși a pășitŭ în contra lui Mocsary, esprimându-și „părerea de rĕu“ asupra acestui fiiu perdutŭ alŭ poporului maghiarŭ. După aceea a urmatŭ cruciada pe tótă linia pressei maghiare, o nedemnă gónă, care însĕ puté sĕ fiă sigură de succesulŭ ei.

Ar trebui sĕ credă omulŭ, că nimicŭ nu póte fi mai ușorŭ, decâtŭ a resfrânge cu argumente ale rațiunei politice, ale dreptului, séu cu fapte pe Mocsary, décă acesta în adevĕrŭ a vorbitŭ asemenĭ nebunii. Nimicŭ însĕ din tóte aceste! Ei au suspițiunatŭ și au insultatŭ pe Mocsary, l'au declaratŭ de unŭ bĕtrânŭ slăbănogŭ și vanitosŭ, l'au declaratŭ de nebunŭ, dér nu i-au putŭtŭ resfrânge părerile“.

Rĕspunde apoi acelorŭ foi unguresci, carĭ au imputatŭ lui Mocsary inconsecuență, arătândŭ, că elŭ în adevĕrŭ de 30 de ani totŭ aceleași idei le-a mărturisitŭ. Nu totŭ aceeași se póte dice de parlamentarii și bărbații de statŭ ungurĭ, carĭ în anii 1860, când n'aveau puterea în mână, promiteau naționalităților munțĭ de aurŭ, ér acum nu vreu sĕ audă de ele și nicĭ chiar de legea de naționalitate. In fine fóia germană sibiană esprimă speranța, că Mocsary va fi realesŭ și în dieta viitóre, căcĭ elŭ luptă pentru o causă, a căreia victoriă finală e neîndoiósă. Stările actuale interióre în Ungaria nu se potŭ susținé pentru durată. Trebue în cele din urmă sĕ li se deschidă ochii și Maghiarilorŭ. Apoi încheiă cu următórele cuvinte: „Fiă, ca patriotulŭ Ludovicŭ Mocsary sĕ ajungă sĕ vĕdă soluțiunea cestiunei naționalităților în sensulŭ programei sale!“

SCIRILE DILEI.

In articululŭ primŭ de erĭ amŭ vorbitŭ despre *uneltirile contra școlelorŭ românescĭ* din comitatulŭ Clușiului. Étă cum stă lucrulŭ: Dr. Nagy Iozsef, mediculŭ primarŭ din comitatulŭ Ciușiu, dintr'o visitațiune a sa, făcută în causa bólei epidemice de ochĭ, face unŭ raraportŭ despre situațiunea școlelorŭ din părțile Huedinului. Pe basa acestui raportŭ, „Kolozsvar“ nu se póte mira în de ajunsŭ, cum de tocmai în comitatulŭ Clușiului, în inmediata atingere cu centrulŭ Kulturegyletului, mai vîrtosŭ școlele românescĭ, și în deosebĭ în ceea ce atinge starea sanitară, se află într'o stare atâtŭ de »barbară“; cele mai multe școle suntŭ înguste, cu necurățeniă, aerŭ greu mirositorŭ, nepodite, cu ferestrile sparte, încăldițulŭ se face cu nisce sobe de cărămidă rele; totŭ copilulŭ de Valahŭ aduce cu sine dimineța câte unŭ lemnŭ, pe care ilŭ aruncă în sobă și pe când ar fi sĕ se încăldéscă sala, espiră órele de prelegere. Așa se întêmplă acésta în Crișenĭ, Sebeșii marĭ, Ciuciacŭ, Meregyo, Bócĭ, Alunenĭ etc. In Crișenĭ școla este de 1/2 stînjinŭ înaltă, cu 3 ferestri dintre carĭ câțiva ochĭ suntŭ lipițĭ cu hârtiă, podela lipsesce, murdăria e mare, soba este înlocuită cu unŭ cuptorŭ de cărămidă, se află în acéstă școlă 60 copii pe unŭ teritorŭ de 6—7 stînjinĭ pătrațĭ. Totŭ așa raportéză Dr. Nagy că este și situațiunea școlelorŭ din Sebeșii marĭ și Ciucia, și deși aci se află o esemplară școlă de statŭ, economii românĭ îșĭ trimitŭ copii lorŭ la murdara școla gr. or. In Alunenĭ școla română este cercetată de 30 copii, dér sala nu este mai mare de 4 stînjinĭ, copii stau pe picióre înbuldițĭ în jurulŭ păreților, căcĭ n'au unde sĕ ședă. „Kolozsvar“ declară situațiunea acestorŭ școle de »asiatică“, și în causa acésta s'a făcutŭ și o interpelațiune în adunarea din urmă a comitetului comitatensŭ. Speréză însĕ fóia unguréscă, că inspectorulŭ de școle va lua disposițiunĭ energice, ca aceste școlĭ séu sĕ se'nchidă, séu sĕ se ridice din »scandalosa“ situațiune în care se află. — Va sĕ dică, amŭ ajunsŭ sub stăpânirea unguréscă acolo, ca înșișĭ Ungurii sĕ nu pótă altfelŭ califica starea școlelorŭ din acestŭ statŭ, decâtŭ ca stare barbară și asiatică! E o mărturisire, cu atâtŭ mai prețiósă cu câtŭ se scie de totă lumea, că totŭ câștigulŭ muncei amare a poporului românŭ intră în visteria statului și în fondurile Kulturegyleturilor.

—x—

In urma epistolei deschise, pe care d. *Ludovicŭ Mocsary* a adresat'o alegĕtorilorŭ sĕi din Halas, partida independenților de aicĭ a ținutŭ ședință în urma căreia presidiulŭ partidei independente din Halas a trimisŭ lui »Egyetertes“ următórea telegramă, cu data 6 Martie a. c.: „Partida independentă din Kiskun-halas în ședința sa de astădĭ declară cu hotărîre, că vederile deputatului dietalŭ Ludovicŭ Mocsary esprimate în epistola sa adresată cu data 12 Februariu a. c. către cetățenii alegĕtorĭ din orașulŭ Halas, le primesce și aprobă chiar și în cele ce se referŭ la naționalitățĭ: că adecă despre disposițiunĭ federalistice nicĭ vorbă nu póte fi, că supremația Maghiarimei nu se póte trage la îndoielă, că legea pentru naționalitățĭ din 1868 este basa, pe care putemŭ încăpé bine unii cu alții“ — despre ceea ce d-lŭ deputatŭ die-

talŭ Ludovicŭ Mocsary va fi încunosciinţatŭ prin presidiu. Subsemnaţî Dr. Farkas Imre, din Clusiu Kis Istvan, preşedintele partidei independente. — Independenţii din Halas au ţinutŭ aşader o adunare deosebită în afacerea Mocsary. Adunarea dintâiu, care l'a desaprobatŭ, n'a fostŭ dér compusă din aderenţii lui. Acesta o mărturisesce şi »Egyetértés,« care scrie că conclusulŭ alegĕtorilorŭ din Halas, prin care se desaprobă atitudinea lui *Mocsary* în cestiunea naţionalităţilorŭ, n'a fostŭ luatŭ de tóte partidele, ci numai de elementele care i-au fostŭ contrare lui Mocsary şi la alegere.

—x—

O telegramă din *Viena* comunică, că *delegaţii români* însărcinaţî cu negociările *conventiunei de comerţŭ* suntŭ aşteptaţî acolo sĕptĕmâna viitoare.

—x—

D-lŭ Bartha Miklos, redactorulŭ fóiei kossuthiste din Clusiu, vrêndŭ sĕ provóce *partidele unguresci la unire şi frăţietate* în faţa periculósei constelaţiunî politice de adi, ca argumentŭ între altele aduce înainte şi cestiunea naţionalităţilorŭ din Ungaria şi luândŭ de esemplu pe Românî dice: „Românii cu nimicŭ din câte s'au făcutŭ de 20 de anî din urmă nu s'au pututŭ împăca. Avemŭ rege ungurescŭ, ei au numai împĕratŭ; avemŭ dietă ungurescă, ei au numai conventiculŭ din Sibiiu; avemŭ pressă liberă, ei o folosescŭ acésta nu mai pentru abusurî; avemŭ libertatea cuvêntului, ei facŭ întrebuinţare de acésta numai când în adunări ascunse aducŭ hotărîrî secrete; avemŭ stindardŭ naţionalŭ, ei tolosescŭ alte colorî; avemŭ patriă comună, ei poftescŭ altă patriă şi pe acésta voiescŭ s'o rupă în bucăţî. Óre cu sfatŭ ar fi, ca aceştî fraţi la casŭ de rĕsboiu sĕ ne afle pe noi, Maghiarii, împărţiţî în două tabere?« Din aceste consideraţii îndémnă d. Bartha, ca la alegerile din anulŭ acesta guvernamentalii sĕ ia o atitudine mai puţinŭ duşmănósă faţă cu opositia — Minunată strategiă electorală, numai câtŭ d-lŭ Bartha Miklos şi-a trădatŭ scopulŭ.

—x—

Legea glótelorŭ nu cuprinde referitorŭ la *preoţi şi învĕţătorî* nicî o disposiţiune specială, pentru aceea consiliulŭ ministerialŭ a aflatŭ necesarŭ a aduce unŭ conclusŭ în sensulŭ căruia preoţii suntŭ scutiţî de acestŭ obligămêntŭ, ér învĕţătorii au favorulŭ a pute servi în loculŭ unde funcţioneză, şi încâtŭ suntŭ indispensabilî pentru instrucţiune, potŭ fi şi dispensaţî prin ministrulŭ dela înrolare în casŭ de mobilisare.

—x—

O telegramă din *Viena* comunică: »Dece vagóne încărcate cu *muniţiunî de artileriă* şi 15 vagóne purtândŭ *tunurî Krupp*, au putatŭ, mulţămită autorisaţiunii guvernului, sĕ plece în *Bulgaria* loculŭ de destinaţiune alŭ acestui materialŭ de rĕsboiu.« O telegramă din Sofia mai spune, că se confirmă vestea, că *guvernulŭ bulgarŭ* a încheiatŭ la Londra unŭ *împrumutŭ de 20 milióne franci.*

—x—

Ni se scrie din *Varadia*, comitatulŭ Timişului, că în 15 (27) Faurŭ c. corulŭ vocalŭ de acolo a datŭ o producţiune, concertŭ cu balŭ, la care, pe lângă aceea, că ar fi succesŭ rĕu nemulţumindŭ pe publiculŭ ascultătorŭ, s'ar fi petrecutŭ şi scene scandalóse. Anumitŭ sĕ fi provocatŭ aceste scene chiar preşedintele corului, învĕţătorulŭ G. T. A trebuitŭ sĕ intervină autoritatea publică şi sĕ sisteze petrecerea. Se mai dice, că amintitulŭ învĕţătorŭ, care e şi comisarŭ peste învĕţătorî, provócă adeseorî scandale chiar şi prin birturî în care multe nopţî perde; trece ca denunţiantŭ şi intrigantŭ mare. Tóte acestea le face în temeiulŭ protecţiunei de care se bucură la superiorii sĕi.—Amŭ dori, ca învinuirile aceste, dintre carî amŭ amintitŭ numai pe cele mai mici, făcute învĕţătorului G. T., sĕ nu se adeverescă; ér décă învinuirile suntŭ adevĕrate, atuncî ceremŭ dela autoritatea nostră scolară din Caransebeşŭ sĕ ia grabnice mĕsurî de îndreptare.

—x—

Fóia naţională sêrbéscă „Branicŭ“ Nr 23 publică unŭ avisŭ alŭ deputatului dietalŭ M. *Dimitrievicî* cătră alegĕtorii sêrbî din patidulŭ naţionalŭ, în care se pune în vedere o *conferinţă generală* pentru a se discuta şi decide: décă în vederea forţelorŭ desvoltate din partea adversarilorŭ mai e cu cale sĕ participe alegĕtorii sêrbî la alegerile viitóre, care se vorŭ face acum nu pentru trei, ci pentru cincî anî, şi alŭ cărorŭ resultatŭ favorabilŭ este mai multŭ ca nesigurŭ? Loculŭ şi timpulŭ conferinţei se va ficsa într'o conferinţă mai restrinsă şi se va face cunoscutŭ în curêndŭ, deocamdată deputatulŭ Dimitrievicî face atenţî pre alegĕtorî ca înainte de conferinţă sĕ nu se angageze nimĕnui. — Va se dică sĕ gândescŭ acum şi Sêrbii la pasivitate.

—x—

In *Vesprimŭ* şi împrejurime s'a simţitŭ Vinerea trecută unŭ *cutremurŭ de pămêntŭ* în formă de valurî. In urma sguduirei — direcţiunea nordostică — s'au spartŭ multe ferestrî, tablourile de pe păreţî s'au pusŭ în mişcare, mobilele în unele locuinţe au fostŭ aruncate unele peste altele. Cutremurulŭ nu s'a repeţitŭ.

—x—

„Spionulŭ muscălescŭ“ alŭ lui „Kolozsvár,« despre care din isvorŭ „vrednicŭ de credinţă“ comunicase dilele trecute, că s'a prinsŭ la nunta unui „Valahŭ“ din comitatulŭ Treiscaune, a fostŭ unŭ cerşitorŭ vagabundŭ, care bêndŭ puţinŭ rachiu va fi voitŭ póte sĕ pună la probă „eroismulŭ patrioţilorŭ,“ făcêndŭ ca din glumă »unele declaraţiunî prea indiscrete,« pentru carî solgăbirĕulŭ din S. St.-Georgiu l'a condamnatŭ la 8 dile arestŭ. Desminţirea acésta o dă »Szek. Nemz.,“ care de altmintrelea admite, că cerşitorulŭ şi-a jucatŭ rolulŭ cu succesŭ, dér cum că ar fi sciutŭ sĕ vorbéscă patru limbî — nicî vorbă! Cu alte cuvinte li s'a jucatŭ »patrioţilorŭ« o festă, care nu le pré face cinste, plus isvorulŭ „vrednicŭ de credinţă!“

—x—

După cum anunţă foia ungurescă „Szilágy,“ *la Zelău au sositŭ 1300 puşcî sistemŭ Wenzel*, pe séma glotiştilorŭ, carî, dice „Kolozsvár“ nicî nu s'au organisatŭ.

—x—

Mişcarea poporaţiunei Braşovului în 1886 a fostŭ următórea: au muritŭ 783 braşovenî şi 51 străinî, ceea ce face în terminŭ mediu 26 casurî de mórte la 1000 locuitorî. După religiune au muritŭ 319 gr. orientalî, 222 evangelicî de conf. augsb., 172 rom. catolicî, 56 evangelicî de conf. helvet, 14 mosaicî; 394 de sexŭ bărbătescŭ, 389 de sexŭ femeescŭ. S'au născutŭ 966 copii vii (499 de sexŭ bărbătescŭ, 467 de sexŭ femeescŭ), 43 copii morţî, 72 copii nelegitimî (7 4 procente). După religiune s'au născutŭ: 379 gr. orientalî, 239 evangelicî de conf. augsb., 236 rom. catolicî, 89 evangelicî de conf. helvet., 23 mosaicî. Prin urmare poporaţiunea a crescutŭ cu 183. Copii până la 5 anî au muritŭ 377, aşadéră 47 9 procente, şi 40 (20 bărbaţî, 20 femei) persóne în etate de peste 90 anî.

—x—

Din *Cracovia* i se raporteză lui »P. Ll.:“ Tribunalulŭ ţĕrii de aci i-a fostu datŭ pe mână unŭ sergentŭ majorŭ rusŭ de gendarmeriă anume Mihael *Kriegor*, care făcuse în staţiunile Cracovia, Bochnia, Tarnow şi Dembica desemnurî militare. Arestatulŭ era travestitŭ şi se dice că are complicî, carî însĕ până acum n'a pututŭ fi descoperiţî.

—x—

Din Roma se comunică, că pater *Beckx* generalulŭ ordinului Jesuiţilorŭ, a muritŭ în etate de 92 anî.

—x—

D-lŭ *Ioanŭ Catona*, învĕţătorŭ în Cicudiu, s'a logoditŭ cu d-şóra *Elena Bucşia*. -- Intr'unŭ ceasŭ bunŭ!

Situaţiunea Austro-Ungariei şi a României

faţă cu încheiarea tratatului de comerciu.

„Economia Naţională“ scrie despre acésta următórele:

»Nu avemŭ la ordinea dilei cestiune economică mai importantă decâtŭ cea privitóre la încheiarea unui tratatŭ de comerciu cu Austro-Ungaria. De aceea credemŭ că este utilŭ a se cerceta, care este situaţiunea respectivă a celorŭ două state, căcî numai astfelŭ se va pute cunósce întru câtŭ interesele nóstre ne impunŭ a face cutare concesiunî în schimbulŭ altorŭ concesiunî ce ni s'ar face.

Până acum s'a credutŭ în monarchia vecină, că conventiunea espirată era câtŭ se póte de avantagiósă pentru România; că noi câştigămŭ mai multŭ sub regimulŭ conventionalŭ decâtŭ vecinii; că după espirarea acelei conventiunî interesele, carî au sĕ sufere mai multŭ, suntŭ interesale române căcî se credea cum că pieţele din Austro-Ungaria erau cele mai sigure şi mai seriόse pentru desfacerea productelorŭ nóstre agricole şi a vitelorŭ. Acestea admise, la Viena şi la Pesta mai cu sémă s'a credutŭ şi se crede încă, că se póte dobândi unŭ tratatŭ de comercŭ analogŭ cu convenţiunea espirată, plus o convenţiune veterinară, care sĕ reguleze modulŭ cum are sĕ se facă importulŭ şi sĕ specifice mĕsurile de poliţiă veterinară.

Lăsândŭ pe vecinî sĕ credă ce vorŭ voi, sĕ căutămŭ a supune cunoscinţei publicului românŭ, cum stau perspectivŭ cele două ţĕrî acum, în prediua de a se începe negociaţiunile.

Şi înainte de tóte pentru ca cestiunea sĕ fiă mai bine înţelésă, sĕ precisămŭ, că comerciulŭ nostru de esportŭ se compune mai în totalŭ din cereale, făinurî şi animale vii, că acestŭ comerciu a fostŭ în cei din urmă şese anî următorulŭ, esprimatŭ în lei:

Anii	Totalulŭ esport.	Cereale şi făină	Animale vii.
1881	206,518,317	157,255,557	16,597,429
1882	244,730,190	197,920,416	10,877,538
1883	220,650,279	172,557,012	11,642,451
1884	184,115,542	136,181,619	7,600,124
1885	247,968,201	188,711,105	6,355,465
1886	258,249,595	176,493,100	7,221,155

Cifrele ne spunŭ, că trei pătrimî din întregulŭ nostru esportŭ se compune din cereale şi vite; că în anulŭ celŭ mai favorabilŭ pentru comerciulŭ cu vite, adică în 1881, acestŭ comerciu de abia represintă 8 la sută din întregulŭ nostru comerciu, ér comerciulŭ de cereale represintă în acelaşî anŭ 76 la sută.

Totŭ cifrele ne mai spunŭ că, pe când comerciulŭ de esportŭ cu cereale a fostŭ óre-cum permanentŭ, celŭ cu vitele s'a împuţinatŭ până ce s'a redusŭ dela 16 milióne numai la 7 milióne.

Aşadér puterea nóstră de esportaţiune stă în vêndarea cerealelorŭ şi în o proporţiă redusă în vite. Intrebarea este acum: cine ne cumpĕră mai multe cereale, cu alte cuvinte, care este têrgulŭ celŭ mai importantŭ

FOILETONU.

Incetăţenirea numirilorŭ străine şi înstrăinarea celorŭ române.

Nu e câtuşî de puţinŭ o noutate literară ceea ce afirmŭ, că tipăritorii s'au în strînsă legătură cu scriitorii

Toţî însĕ se vorŭ uimi despre ceea ce le voiu povesti, că pe când tipăritorii se silescŭ în România a înlocui cu cuvinte române cuvintele schimonosite ca *zeţar, zeţăriă, winkelak, şpalt* şi *schiff*, în acelaşî timpŭ scriitorii încetăţenescŭ în limba nóstră o grămadă de cuvinte şi numirî străine, înstrăinândŭ pe cele române.

De unŭ timpŭ încóce pe totă dina cetimŭ în colónele diarelorŭ nóstre cuvinte ca *Reichstag, Statthalter, Landwehr, Landsturm, Foispan**) ş. a.

E adevĕratŭ că la introducerea acelorŭ cuvinte şi ale altora de neamulŭ lorŭ contribue în România într'unŭ modŭ specialŭ traducĕtorii jidovî, carî nu sciu românesce, dela *Agenţia Havas* şi *Agenţia Liberă*, der nu e mai puţinŭ adevĕratŭ, că celorŭ carî sciu românesce şi învêrtescŭ condeiulŭ în mână le încumbă datoria de-a nu privi cu nepăsare la dilnica strecurare în rubrica permanentă a serviciului telegraficŭ a acelorŭ numirî, pe care noi nu-le înţelegemŭ.

Din causa acestei nepăsări amŭ ajunsŭ sĕ vedemŭ prin diarele nóstre asemenea construcţiunî românescî:

„Reichstagul a votatŭ legea Landsturmului Statthalterulŭ din Czernowicz a chematŭ Landwehrul. Foispanul din Kronstadt a înfiinţatŭ o carantină la Ober-Tomoş.

Nu numai aceia carî nu sciu decâtŭ bună carte românéscă, dér chiar şi aceia carî mai sciu şi alte limbî nu potŭ sĕ înţelégă o asemenea galimatiă.

Pentru ca sĕ nu ne facemŭ de risulŭ lumei ar trebui, ca séu sĕ scriemŭ cum se cade şi cum se cuvine, séu sĕ aruncămŭ condeiulŭ la o parte ca sĕ nu mai chinuimŭ frumósa nóstră limbă românéscă.

Óre n'ar şedea şi scriitorilorŭ mai frumosŭ şi n'ar înţelege şi cetitorii mai uşorŭ când ar ceti:

„Parlamentulŭ (camera, dieta, adunarea, representaţiunea imperiului) a votatŭ legea glótelorŭ. Guvernatorulŭ din Cernăuţî a chematŭ miliţienii. Prefectulŭ (comitele supremŭ) din Braşovŭ a înfiinţatŭ o carantină la Timişulŭ de susŭ ş. a.

Mergêndŭ însĕ înainte pe calea pe care amŭ pornitŭ, ca mâne o sĕ ne pomenimŭ că cei rĕi de gură vorŭ bârfi, că modernii noştri scriitoraşî au datŭ mâna cu cafegii din Bucurescî în ale cărorŭ localurî nu se mai cere decâtŭ *„schwartz“* séu *„schwoortz“* în locŭ de *cafea* şi nu se mai aude decâtŭ *zahl* séu *zooohl* în locŭ de *plată.*

Cu uşurinţa cu care scriemŭ şi dicemŭ astădî *Ober-Tomoş* totŭ cu aceeaşî uşurinţă vomŭ pute dice mâne şi *Ober-Berg* séu *Berg-Auf* în locŭ de *Predelŭ* şi *Puxendorf* în locŭ de *Posada* ca şi Saşii din Ardealŭ, carî din satulŭ românescŭ *Merĭ-din-dealŭ* au făcutŭ *Marienthal.*

Incetăţenindŭ mereu cuvinte şi numirî străine şi înstrăinândŭ pe cele române nu vomŭ mai avé sĕ ne mirămŭ când vomŭ audi strigândŭ pe d. Hunfalvy cu documente la mână, că Românii suntŭ veneticî în ţera lorŭ.

Neapĕratŭ când filologulŭ şi istoriculŭ maghiarŭ d. Hunfalvy a emisŭ o asemenea teoriă mai întâiu în privinţa Ardelenilorŭ avea la mână fără îndoélă *charta murală* a d-lorŭ Socec, Sander şi Teclu editată la Bucurescî, şi după cum dicŭ d-lorŭ, *desemnată şi esecutată după cele mai bune date (?)*

Avênd în faţă unŭ astfelŭ de documentŭ necontestatŭ până acum de toponimiştii şi istoriografii noştri şi pentru a puté sta şi eu de vorbă cu d. Hunfalvy, am studiatŭ cu deamĕruntulŭ charta numită, care atérnă pe păreţii tuturorŭ şcólelorŭ şi redacţiunilorŭ din România, şi cu sfială şi cu rugare de ertare trebue sĕ recunoscŭ, că *mare dreptate* are d. Hunfalvy, pentru că asemenea numirî cum suntŭ acele indicate pe charta menţionată póte în Mangiuria se găsescŭ dér nu în Ardealŭ; d. e.:

*) Dicemŭ şi noi, nu foispan, ci »fişpanŭ«, cum esprimă poporulŭ, pentru a distinge era persecuţiunilorŭ de adî, de acea eră, când erau „comiţî supremî« între carî se aflau şi Românî.

pentru cerealele române? Tabela următóre, care înfăţişeză esportulŭ nostru de cereale cu Anglia, Austro-Ungaria în lei rĕspunde la acéstă întrebare.

Anii	Cereale esport.	Englitera	Austro-Ung.
1881	157,255,557	77,532,449	45,801,130
1882	197,920.416	92,876,242	51,831,203
1883	172 557 013	87 129 889	46 333 006
1884	136.182,614	59,966,820	45 923.917
1885	188.711.105	79,186,615	59,995,426
1886	176.493,100	99.540,058	15,782,705

Din cifrele de mai susŭ reiese:

Ca têrgulŭ mai mare pentru cerealele nóstre este Englitera, care cumpĕră jumĕtate din productele esportate din România;

Că Austro-Ungaria a fostŭ, până la espirarea convenţiunei de comerciu, alŭ duoilea têrgŭ importantŭ pentru grânele nóstre;

Că îndată după espirarea convenţiunei esportulŭ pentru Englitera s'a urcatŭ, er în monarchia vecină de abia s'a esportatŭ a patra parte din câtŭ se esporta înainte, şi acestŭ esportŭ s'a făcutŭ în mare parte in cele dintêiu şese lunĭ ale anului 1886, adecă când convenţiunea era încă în vigore.

După cum am atătatŭ în numĕrulŭ 5 alŭ Revistei, în articolulŭ *Esportulŭ din România în 1885 şi 1886,* cerealele, carĭ pănă acum se desfăceau în Austro-Ungaria, dela incetarea convenţiunii, parte au trecutŭ în Englitera, er restulŭ în Francia, Olanda, Belgia şi Italia.

Aşader, întru câtŭ privesce principalulŭ nostru articolŭ de esportŭ, adecă grânele, acestea după ce nu s'au mai pututŭ desface în Austro-Ungaria, au apucatŭ calea Occidentului, care nĭ-a cumpĕratŭ în 188ß tote grânele disponibile şi cu preţurĭ avantagiose în raportŭ cu preţurile ce s'au desfăcutŭ în 1885, când ne aflamŭ sub reg mulŭ conveţionalŭ.

După ce cifrele ne-au încredinţatŭ, că cerealele nostre şĭ au aflatŭ alte pieţe de desfacere, după ce li s'au închisŭ têrgurile austro-ungare se trecemŭ la vite

Ecă care a fostŭ esportulŭ nostru de vite în totalŭ şi în Austro-Ungaria în cei din urmă şése anĭ, esprimaţĭ în lei:

Anii	Totalulŭ esportului	Esportulu în Austro-Ung.
1881	16.597.429	15,231.229
1882	10.877.538	9,598,735
1883	11,642.451	10.315,085
1884	7,600,124	6.368.851
1885	6,355,465	2.987.428
1886	7,221,155	3.142,044

Resultă din aceste cifre că Austro-Ungaria a fostŭ principalulŭ têrgŭ pentru desfacerea vitelorŭ nostre.

Că la 1881, când graniţele erau deschise vitelorŭ nostre, noi amŭ vêndutŭ Austro-Ungariei vite cornute şi rîmătorĭ pentru 15.281 229 lei, er după închiderea graniţelorŭ acestŭ comerciu a fostŭ redusŭ numai la rîmătorĭ şi chiar acesta a mersŭ descrescêndŭ, până ce a ajunsŭ la neinsemnata cifră de 3.142.044 lei.

Că îndată după ce s'a închisŭ graniţa monarchiei vecine, comerciulŭ nostru de vite a apucatŭ şi dênsulŭ altă direcţiune, şi merge desvoltându-se potrivitŭ cu împrejurările.

Şi pentru a pune pe cetitorŭ în posiţiune sĕ judece elŭ singurŭ situaţiunea, dămŭ aci următorele cifre carĭ represêntă în capete comerciulŭ nostru de esportŭ cu vite cornute şi cu rîmătorĭ, atâtŭ în totalŭ câtŭ şi in specialŭ cu Austro Ungaria:

Anii	Vite cornute: Totalu esportului.	Vite cornute: In Austro-Ungaria.	Rimătorĭ: Totalulu esportului	Rimătorĭ: In Austro-Ungaria
1881	20.792	18,004	178 430	176,990
1882	2,260	162	136,317	132.479
1883	3,276	129	143.654	141.733
1884	3,209	320	73 648	72,138
1885	11.821	142	36,275	29,596
1886	17,619	265	45,527	41,855

Din aceste date reése:

Că în 1881, adecă în plinŭ regimŭ convenţionalŭ cu Austro-Ungaria, amŭ esportatŭ în acestă ţeră 18,004 capete de vite cornute şi 176,990 rimătorĭ.

Că dela închiderea graniţei în 1881, s'a produsŭ fenomenulŭ următorŭ: de pe o parte în cei dintâiŭ anĭ comerciulŭ cu vite cornute a căḑutŭ dela 20 mii capete la două şi trei mii capete; că la 1885 s'a ridicatŭ la 11,821 capete; şi în 1876 la 19,619 capete; cu alte cuvinte, că cu tóte că graniţa a fostŭ închisă despre Austro-Ungaria, noi amŭ ajunsŭ a vinde în alte ţĕrĭ acelaşĭ numĕrŭ de vite cornute câtŭ amŭ vêndutŭ în Austro-Ungaria, în 1881, adică când graniţa era deschisă.

Că comerciulŭ cu rîmătorĭ cu Austro-Ungaria s'a redusŭ şi dênsulŭ treptatŭ dela 1881 până la 1886, căcĭ graniţa a fostŭ periodicŭ închisă, astfelŭ că dela 176,990 capete esportate în 1881, acestŭ comerciu a cădutŭ la 42,855 capete în 1886.

In fine, că în ce privesce comerciulŭ cu rîmătorĭ nu amu pututŭ până acum afla alte pieţe pentru desfacerea lorŭ.

Aşader, după espirarea convenţiunei de comerciu cu Austro-Ungaria, situatiunea esportului nostru este: cerealele le-amŭ desfăcutŭ în Englitera şi în alte ţerĭ, er vitele cornute amŭ ajunsŭ a le esporta în 1886 in numĕrŭ totŭ atâtŭde mare câtŭ esportamŭ şi în Austro-Ungaria. Singurulŭ articolŭ pe care nu amŭ reuşitŭ a-lŭ desface pe alte pieţe suntŭ rîmătorii.

Situaţiunea nóstră ca ţéră de esportŭ nu a suferitŭ der o lovitură pre simţitóre prin faptulŭ încetării convenţiunei de comerciu Că amŭ încercatŭ perderĭ, cine o contestă? Insĕ aceste perderĭ suntŭ aşa de neinsemnate, încâtŭ nu potŭ atêrna atâtŭ de greu încâtŭ sĕ ne decidă a încheia unŭ tractatŭ de comerciu, care ar fi împovărătorŭ pentru agricultura nóstră şi ar lovi în născênda industriă. Sĕ cumpănimŭ der cu cea mai mare luare aminte folosele şi inconveniontele şi sĕ decidemŭ în conformitate cu interesele nóstre.

Deşiu, Martie 1887.

Poporulŭ românŭ din Deşiu în sera lăsatului de dulce, 27 Faurŭ a. c, a avutŭ unŭ felŭ de sĕrbătóre naţională prin arangiarea balului sĕu filantropicŭ în favorea fondului pentru edificarea nouĕi bisericĭ românescĭ. Acestă singură petrecere a poporului din carnevalulŭ acesta a reeşitŭ preste asceptare bine în privinţa materială şi morală; semnŭ, că fiă-care Românŭ de aicĭ este pĕtrunsŭ de lipsa ridicărei unei bisericĭ mai corĕspundetore timpului în care trăimŭ. O petrecere poporală romănescă atâtŭ de imposantă până acum n'a mai fostŭ în Deşiu; numĕrulŭ celorŭ întrunitĭ a fostŭ aprope la 500 persóne.

Comitetulŭ arangiatorŭ, în frunte cu d-lŭ protopopŭ Ioanŭ Velle, s'a compusŭ din următorii poporenĭ: Teodorŭ Colceriu, Vasile Petrişorŭ, Ioanŭ Macicăşianu, Ioanŭ Romanŭ, George Suleanu, Dumitru Condorŭ, Ioanŭ Sichişanŭ şi Vasile Bene, carĭ toţĭ merită recunoscinţă pentru că, décă se va procede în totŭ anulŭ cu asemenea energiă în adunarea banilorŭ pentru biserică, preste câţiva anĭ vomŭ ave capitalulŭ de lipsă, de vre-o 6000 fl., spre a pute reincepe lucrulŭ bisericei, întreruptŭ încă din anulŭ 1877.

D-lŭ protopopŭ ca colectantŭ a mijlocitŭ următorele subscrierĭ dela inteliginţa din locŭ: Ioanŭ Velle 2 fl., Velle Sándorne 2 fl., Velle Sándor 1 fl., Augustinŭ Munteanu 2 fl., Petru Mureşianu 1 fl., P. Anca 1 fl., Alexandru Rakoczi 1 fl., Simeonŭ Corpodenu 1 fl, Ioanŭ Mureşianu 1 fl., George Gradoviciu 1 fl., Alesiu Bogdanŭ 1 fl., Paulŭ Huza 1 fl., Floreanu Hatasu 50 cr., Gabrielŭ Manu 1 fl, Vasiliu Hosu 2 fl, Dr. T. Mihali 2 fl., Alesiu Hosu 1 fl.; la olaltă 21 fl. 50 cr. In balŭ s'au primitŭ ca suprasolvirĭ dela d-nii Vasiliu Casa din Cheşei 50 cr. şi Augustinŭ Deceani 1 fl.

Din Gherla s'a colectatŭ prin d-lŭ Petru Huza dela: Cineva 3 fl., Bilţiu 1 fl., Şerbanŭ 1 fl., Coroianu 1 fl, Vasiliu Popŭ 1 fl., Borgovanŭ 1 fl, Cartice 1 fl., Ioanŭ Tomosvary 50 cr., Alexandru Duca 1 fl., Andreiu Anton 1 fl.. S. Galia 1 fl., Ioanŭ Doleanu 50 cr., Cineva 50 cr., Teodorŭ Lupu 50 cr., A. Todoranu 1 fl., Banda Ilies 50 cr, Nicolae Sima 50 cr., G. Pasica 1 fl., Martinŭ Câmpeanu 50 cr.; laolaltă 19 fl. 50 cr.; suma totală 187 fl. 75 cr., din care subtragêndŭ spesele de 45 fl. 25 cr., rĕmâne venitŭ curatŭ 142 fl. 50 cr., carĭ s'au adausŭ la fondulŭ bisericei, sporitŭ astfelŭ la 3200 fl.

Ne implinimŭ o datorinţă plăcută aducêndŭ pe calea acesta tuturorŭ sprijinitorilorŭ petrecerei şi scopului ce-lŭ urmărimŭ mulţămită publică. Ne luămŭ voiă totodată a propune onoratei inteligenţe române din Deşiu, ca şi în véra viitóre sĕ arangeze în acestŭ centru alŭ municipiului — cu 90% Românĭ — în scopulŭ edificărei bisericei, unŭ balŭ românescŭ pentru inteligenţă, prin ceea ce credemŭ că s'ar da unŭ bunŭ ajutorŭ în causa reedificărei bisericei, întreruptă de atâta timpŭ din causa lipsei de mijlóce.

Şîreganulŭ.

Ultime scirĭ

Viena, 9 Martie. — „Wiener Abendpost“ aflá că *Regele şi Regina României* se vorŭ duce la *Berlinŭ* spre a asista la serbările aniversărei a 90-a a ḑilei nascerii împĕratului Wilhelm în 22 Martie.

Pesta, 9 Martie. — „Pester Lloyd“ ḑice, că e autorisatŭ sĕ declare ca falsă scirea că Impĕratulŭ Franciscŭ Iosefŭ ar fi ḑisŭ comitelui Andrassy, la balulŭ Curţii, că resbelulŭ e aprópe cu neputinţă. Impĕratulŭ nu a ḑisŭ nimicŭ ce ar puté fi tălmăcitŭ în sensulŭ acesta.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

BERLINŬ, 10 Martie. — Dieta imperială discută proiectulŭ militarŭ. Intêiulŭ paragrafŭ, care stabilesce septenatulŭ, s'a primitŭ cu 223 contra 48 voturĭ; au fostŭ 83 abţinerĭ. Alŭ doilea paragrafŭ s'a primitŭ cu 247 contra 20 voturĭ; celelalte paragrafe s'au votatŭ unanimŭ. Intregŭ centrulŭ, afară de 7 membri, s'au abţinutŭ dela votŭ.

BUCURESCĬ, 20 Martie. — Senatulŭ a acceptatŭ proiectulŭ de lege, care ordonă *imediata organisare a miliţiilorŭ.*

DIVERSE.

Fi-va resboiu? — Va fi! Neapĕratŭ, rĕsboiu trebue sĕ fiă, pentru că împĕratulŭ a promisŭ Muscalului la anulŭ 1849, că-i va da unŭ sacŭ de galbinĭ pentru că i a scăpatŭ ţera din buclucŭ cu ocasiunea revoluţiei din 1848, der împĕratulŭ nostru nu s'a ţinutŭ de vorbă şi de aceea împĕratulŭ Muscalilorŭ vrea acum sĕ scotă cu puterea dela împĕratulŭ nostru saculŭ cu galbinĭ pe care i l'a promisŭ, din care causă rĕsboiulŭ nu se póte încunjura. Aşa se vorbesce acésta de politicii ţĕranĭ dela sate în comitatulŭ Hunedorei.

Nu mai este filoxeră. — O descoperire din cele mai importante pentru comerţulŭ horticolŭ. In şedinţa din 7 Februarie 1887, la Academia de sciinţe din Paris, d-nii Couasnon şi Salomon au comunicatŭ că, după multe cercărĭ şi esperienţe ce au făcutŭ, au descoperitŭ cu celŭ mai mare succesŭ distrugerea în totalŭ a gândacului câtŭ şi a ouĕlorŭ filoxerei prin opărirea tulpinei şi a rădĕcinei viilorŭ cu apă fértă de 45—50 gradurĭ centigrade; planta nu se vatĕmă de felŭ. Când o plantă, fiă chiar delicată, este în buchetŭ sĕu în óle, şi se găseşte sub prepusŭ de filoxeră, póte fi pusă cu totulŭ 2—4 minute în o baiă de apă fértă de 50 grade centigrade; nu se vatĕmă câtŭ de puţinŭ planta.

Inblânditore de şerpĭ. — In teatrulŭ Eden din Parisŭ se produse de timpŭ îndelungatŭ voluptósa Negră Miss Mercedes cu dresaţii ei şerpĭ uriaşĭ. Intr'una din ḑile ii trăsnì unui tênĕrŭ principe parisianŭ prin minte a curta pe dama cea négră. Acésta dispărŭ cu elŭ lăsândŭ în teatrulŭ Eden şerpii ca orfanĭ. Animalele suntŭ adăpostite într'unŭ cufĕrŭ mare, nutrimentulŭ li-se dă printr'o ţévă, însĕ nimenĭ nu cutéză a se apropia de ei. Direcţiunea a plătitŭ chiar datoriele înblânḑitórei de şerpĭ pentru a'i face reintorcerea mai plăcută, pe tóte colţurile stradelorŭ se vĕdŭ anunciurile desperatei direcţiunĭ: »Mercedes, reîntorce-te la şerpii tĕi,« — până acum fără resultatŭ.

Glumă brutală. — Din Antwerpen se scrie, cu data de 26 Februariu: Erĭ seră pe la 9 óre apărŭ în ospĕtăria (Bois de Pontisse) în Herstal, unde serbătorea vr'o 15 persóne. îngroparea carnevalului, unŭ omŭ îmbrăcatŭ femeesce Unulŭ dintre cei de faţă voì a improvisa o glumă de totŭ nesărată. Elŭ stropì hainele deghisatului cu petroleu, le dĕdu focŭ şi într'o clipă fu omulŭ asemenea unui stâlpŭ de focŭ cuprinsŭ de flacărĭ. Ceilalţĭ comesenĭ, în locŭ a'i da ajutorŭ, înpinseră pe sĕrmanulŭ afară, unde rĕuşì unui trecĕtorŭ a înăbuşi foculŭ. Imediatŭ fu adusŭ unŭ medicŭ, care declară starea nenorocitului ca fără speranţă. In adevĕrŭ după vre-o câteva óre de chinurĭ grozave murì sêrmanulŭ. Rĕufăcĕtorulŭ fu arestatŭ chiar în aceeaşĭ seră.

Cluiu	în locŭ de	Cluşiu
Hahnagi	„ „	Hălmagiu
Illy	„ „	Ilia
Mulbach (Sebeş)	„ „	Şebişŭ şi Săbişŭ
Kökelberg	„ „	Cetate de baltă
Selchen	„ „	Şeica mare.
Cocosna	„ „	Cojocna.
Aranyos	„ „	Arieşŭ.
Maresu	„ „	Murĕşŭ.
r. Mülbachen	„ „	necunoscutŭ.
r. Hoar	„ „	necunoscutŭ.
Noesig	„ „	necunoscutŭ.

Cum va sta lucrulŭ cu esactitatea numirilorŭ localităţilorŭ ţĕrii românescĭ de pe aceea chartă Dumneḑeu va sci, căcĭ eu unulŭ totŭ ce mai sciu este că redactorii *Convorbirilorŭ Literare* stau la aceeaşĭ înălţime toponimică ca şi editorii lorŭ.

Sátulŭ fiindŭ a ceti totŭ numai articulĭ politicĭ gazetărescĭ, carĭ nu trăescŭ mai multŭ de 24 ore, m'am încercatŭ sĕ-mĭ mai nutrescŭ sufletulŭ şi cu scrierĭ literare românescĭ.

Pus'am mâna pe *„Convorbirile Literare“* dela începutulŭ anului şi săltândŭ de bucuriă am vedutŭ în sumarŭ anunţată o traducere a lucrării d-lui Bergner numită: „In ţéra Moţilorŭ“, der rĕsfoindŭ am rĕmasŭ ca şi spăriatŭ când am cititŭ:

„Ţinutulŭ Moţilorŭ începe dela *Offenbanya*, se întinde peste *Topanfalva* .....cuprinde satele de munte *Alboc* care este alŭ doilea în Câmpenĭ (?).... şi de unde coborîndu-te dai în valea lui *Aranyos*, şi mergĭ spre *Abrudbanya şi Zalatna* până la *Ompolyicza*.... Calea cea mai frumósă este dela *Torda la Topanfalva*. .. Iancùlŭ este înmormêntatŭ la *Körösbanya*“ (!)

Afară de *„Convorbirile Literare“* cu anevoiă credŭ că s'ar mai găsi cineva ca sĕ afirme că acésta ar fi ţéra Moţilorŭ.

Moţulŭ grăesce românesce şi de aceea étă cum ar *traduce elŭ traducerea din „Convorbirile Literare«.*

„Ţinutulŭ Moţilorŭ începe dela *Baia*, se întinde peste *Câmpeni*..... cuprinde satele de munte *Albacŭ*, care este din susŭ de Câmpenĭ şi de unde coborêndu-te dai în valea *Arieşului* şi mergi spre *Abrudŭ* şi *Slatna* până la *Ampoiţa*.... Calea cea mai frumósă este dela *Turda* la *Câmpenĭ*.... Iancùlŭ este înmormêntatŭ la *Baia de Crişŭ* (adecă esactŭ la Ţebea).«

Ei bine, înţelegŭ ca d. Bergner, care nesciindŭ romănesce sĕ se folosésca şi d-sa ca şi Hunfalvy de charta murală a d-lorŭ Socec et Comp.. der nu pote odată cu capulŭ sĕ-mĭ esplicŭ cum se face ca d. Negruzzi în calitatea d-sale de savant academicianŭ şi profesorŭ universitarŭ sĕ publice în seriosulŭ d-sale organŭ asemenea *zeflemele* literare turcescĭ în locŭ de convorbirĭ literare românescĭ.

Bucurescĭ, Februariu 1887.

Teofilŭ Frâncu.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ **Dr. Aurel Mureşianu**

Cursulŭ la bursa de Viena

din 9 Martie st. n. 1887

Rentă de aurŭ 5%	96 60
Rentă de hârtiă 5%	85 90
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	148 45
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	96.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	124 —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	112 —
Bonurĭ rurale ungare	104.75
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104.00
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—
Bonurĭ rurale transilvane	104 —

Bonurĭ croato-slavone	104 50
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.50
Imprumutulŭ cu premiu ung.	118 80
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	121 50
Renta de hârtiă austriacă	78.10
Renta de arg. austr.	79 60
Renta de aurŭ austr.	108 80
Losurile din 1860	132.25
Acţiunile băncel austro-ungare	858 49
Act. băncel de creditŭ ung.	285.85
Act. băncel de creditŭ austr.	276.20
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	6.03
Napoleon-d'orĭ	10.14
Mărcĭ 100 împ. germ.	62.75
Londra 10 Livres sterlinge	128.25

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 24 Februarie st. v. 1887.

	Cump.	vend.
Renta română (5%).	88 —	89 —
Renta rom. amort. (5%)	91½	92½
» convert. (6%)	83—	84—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	——	——
Credit fonc. rural (7%)	98½	99¼
» „ „ (5%)	82¾	87½
» » urban (7%)	95½	96¼
» » » (6%)	89¼	90¼
» » » (5%)	78—	79—
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	20.50	21.25
Bancnote austriace contra aurŭ.	1.98	2.02

Cursulu pieţei Braşovu

din 10 Martie st. n. 1887.

Bancnote româneseĭ	Cump.	8.24	Vend.	8.38
Argint românesc	»	8.30	»	8.35
Napoleon-d'orĭ	»	10.09	»	10.14
Lire turcescĭ	»	11.44	»	11.48
Imperialĭ	»	10.44	»	10.48
Galbenĭ	»	5.97	»	6.02
Scrisurile fonc. »Albina»	»	101.—	»	102.—
Ruble Rusescĭ	»	116.—	»	117.—
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

Publicaţiune de licitaţiă.

Pentru asigurarea edificărei bisericei gr. cat. în Şomcuta-mare se va ţiné licitaţiune publică la 25 Martie 1887 st. n. în opidulŭ Şomcuta-mare în cancelaria opidană.

Spesele edificărei suntŭ preliminate în suma de 28,115 fl. 05 cr.

Condiţiunile licitaţiunei, precum şi planulŭ bisericei edificânde se potŭ vedé în tótă ḑiua înainte de amédi la subscrisulŭ curatore primarŭ alŭ comunei bisericescĭ gr. cat. din Şomcuta-mare.

Toţĭ acei întreprindĕtorĭ, carĭ după legile de industriă au dreptulŭ şi vreu a concura la acéstă licitaţiune suntŭ provocaţĭ prin acéstă publicaţiune, a se presenta în loculŭ şi ḑiua susŭ amintită séu în persónă, séu prin plenipotenţiatŭ provĕḑutŭ cu documentele recerute, orĭ a trimite oferte legale pe lângă depunerea cauţiunei de 5% a sumei de 28,115 fl. 5 cr.

Ofertele atâtŭ verbale câtŭ şi în scrisŭ care nu vorŭ corĕspunde recerinţelorŭ de mai susŭ nu se vorŭ lua în consideraţiune.

E necondiţionatŭ de lipsă, ca ofertele date în scrisŭ sĕ conţină: atâtŭ cu numerĭ câtŭ şi cu litere suma, pentru care întreprindĕtorulŭ primesce edificarea, că cunósce condiţiunile edificărei şi referinţele locale, şi că condiţiunile le primesce pentru sine a fi deobligătóre.

Ofertulŭ datŭ în scrisŭ orĭ verbalŭ pentru întreprindĕtorŭ va fi îndată deobligatorŭ şi nerevocabilu, éră pentru comunitatea bisericéscă gr. cat. din Şomcuta-mare numai după aprobarea consistoriului episcopescŭ gr. cat. din Gherla.

Şomcuta-mare, 25 Februariu 1887.

P. Dragoşu,
curatorŭ primarŭ.

1—2

Nr. 12/1887. c. adm.

Publicaţiune.

Comisiunea esmisă pentru administrarea averei bisericei gr. or. din cetatea Braşovului dela Sf. Treime voesce a edifica şi ecuipa din nou móra aflătóre în comuna Poiana Mĕrului la valea lungă.

Spesele s'au statoritŭ cu 1676 fl. 39 cr. v. a. Intreprindĕtorii îşĭ potŭ preda ofertele lorŭ provĕḑute cu unŭ vadiu de 10% curatorilorŭ încredinţaţĭ cu pertractarea ofertelorŭ, care pertractare se va ţiné la 21 Martie a. c. 11 óre a. m. în cancelaria bisericei la Braşovŭ tĕrgulŭ cailorŭ sub Nr. 34.

Planulŭ, preliminarulŭ şi condiţiunile se potŭ vedé la notarulŭ comisiunei Iordanŭ I. Munteanu assesorŭ la scaunulŭ orfanalŭ.

Braşovŭ în 5 Martie 1887.

In numele comisiunei administrative

Curatorii esmişĭ:

2—3 Thomas Langer m. p. Iordan I. Munteanu m. p.

Avisŭ d-lorŭ abonaţĭ!

Rugămŭ pe d-nii abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe făşia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi postaultimă. *ADMINISTR. „GAZ. TRANS“*

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela 1 Octomvre st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	—	7.30
Predealŭ (	—	—	—	1.14
(	—	—	—	—
Timişŭ	—	—	—	1.45
Braşovŭ (	—	—	—	—
(	7.47	—	4.16	2.32
Feldióra	8.24	—	5.02	—
Apatia	8 51	—	5.43	—
Agostonfalva	9.14	—	6.15	—
Homorodŭ	9.51	—	7.06	—
Haşfaleu	11 05	—	8.52	—
Sighişóra (	11.29	—	9.19	—
(	11.26	—	9.31	—
Elisabetopole	12 00	—	10 16	—
Mediaşŭ	12.29	—	10.57	—
Copsa mică	12.44	—	11.19 11.31	—
Micăsasa	1.05	—	11.52	—
Blaşiu	1.34	—	12.31	—
Crăciunelŭ	1.46	—	12,48	—
Teiuşŭ	2.09	—	1.22	—
Aiudŭ	2.39	—	2 18	—
Vinţulŭ de susŭ	3.01	—	2.48	—
Uióra	3.08	—	2 56	—
Cucerdea	3.14	—	3 64	—
Ghirişŭ	3.5[illegible]	—	4 51	—
Apahida	5.10	—	5.28	—
Clusiu (	5.30	—	5 56	—
(	—	6 03	—	8.00
Nedeşdu	—	6.21	—	8.36
Ghirbĕu	—	—	—	9.04
Aghirişŭ	—	—	—	9.32
Stana	—	—	—	10.11
Huiedinŭ	—	7.14	—	10.51
Ciucia	—	7.43	—	12 16
Bucia	—	—	—	12.50
Bratca	—	—	—	1.21
Rév	—	8.22	—	2.02
Mezö-Telegd	—	8.48	—	3.06
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	3.38
Várad-Velinţe	—	—	—	3.54
Oradia-mare (	—	9.13	—	4.05
(	—	9.18	10.55	4.50
P. Ladány	—	10.38	1 23	7.24
Szolnok	—	12.20	3 24	—
Buda-pesta	—	2.15	10.05	—
Viena (	—	—	2.15	—
(	—	8.00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	—
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.20	8.00
Szolnok	11.05	3.58	7.38	9.34	11.40
P. Ladány	2 02	5.28	5 40	11.26	2.31
Oradea mare	4.12	6.58	9.14	1.38	—
Várad-Velencze	—	—	9.24	2.06	
Fugyi-Vásárhely	—	—	9 41	2 17	—
Mezö-Telegd	—	7.33	10.19	2.40	—
Rév	—	8.04	11.38	3.24	—
Bratca	—	—	12.18	3.47	—
Bucia	—	—	12.54	4.07	—
Ciucia	—	8.58	1.57	4.33	—
Huiedin	—	9.28	3.11	5.15	—
Stana	—	—	3.40	5.31	—
Aghiriş	—	—	4.15	5.55	—
Ghirbĕu	—	—	4.36	6.07	—
Nedeşdu	—	—	4.58	6.24	—
Clusiu (	—	10.28	5.26	6.43	—
(	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriş	12 30	—	—	—	9.06
Cucerdea (	1.01	—	—	—	9.53
(	1 06	—	—	—	10.—
Uióra	1 13	—	—	—	10.09
Vinţulŭ de susŭ	1.20	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1 41	—	—	—	10.48
Teiuşŭ	2.00	—	—	—	11.14
Crăciunelŭ	2 35	—	—	—	12.12
Blaşŭ	2.48	—	—	—	12.30
Micăsasa	3.20	—	—	—	1.12
Copşa mic	3 36	—	—	—	1.32
Mediaşŭ	4.00	—	—	—	2.18
Elisabetopole	4.35	—	—	—	3.03
Sigişóra	5.12	—	—	—	3.49
Haşfaleu	5.37	—	—	—	4.28
Homorod	7.02	—	—	—	6.16
Agostonfalva	7.43	—	—	—	7.06
Apatia	8.11	—	—	—	7.46
Feldióra	8.41	—	—	—	8.25
Braşovŭ (	9.21	—	—	—	9.15
(	—	—	1.55	—	—
Timişŭ	—	—	2.53	—	—
Predealŭ (	—	—	—	—	—
(	—	—	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.35	—	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.24	—	2.40
Alba-Iulia	11.39	—	3.14
Vinţulŭ de josŭ	12.30	—	4.24
Şibotŭ	12.52	—	4.50
Orăştia	1.01	—	5.18
Simeria (Piski)	2.03	—	5.47
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4.08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborşin	5 30	—	8.46
Bĕrzova	5.56	—	9 33
Conopŭ	6.27	—	9.53
Radna-Lipova	6.47	—	10 27
Paulişŭ	7.28	—	10.42
Gyorok	7.43	—	10.58
Glogovaţŭ	7.59	—	11 25
Aradŭ	8.28	—	11.39
Szolnok (	8 42	—	4.52
(	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12.10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok (	11.20	12.41	—
(	4.10	5.45	—
Aradŭ	4.30	6.—	7.04
Glogovaţŭ	4 43	6.13	7.22
Gyorok	5 07	6.38	7.58
Paulişŭ	5.19	6.51	8 17
Radna-Lipova	5.41	7.10	8 36
Conopŭ	6 09	7.37	—
Bĕrzova	6.28	7.55	—
Soborşin	7 25	8.42	—
Zam	8 01	9.12	—
Gurasada	8 34	9.41	—
Ilia	8 55	9.[illegible]8	—
Branicĭca	9 19	10.17	—
Deva	9 51	10 42	—
Simeria (Piski)	10.35	11 07	—
Orăştiă	11.11	11.37	—
Şibotŭ	11.43	12.—	—
Vinţulŭ de josŭ	12 18	12.29	—
Alba-Iulia	12 36	12.46	—
Teiuşŭ	1 29	1.41	—

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenu mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6 33
Németh-Ságh	6 44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timişóra	9.02	—	9 08

Simeria (Piski) Petroşeni

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	11.25	—	2.42
Streiu	11.58	—	3.25
Haţegŭ	12.46	—	4 16
Pui	1.37	—	5.11
Crivadia	2.24	—	5.58
Baniţa	3.05	—	6 41
Petroşeni	3.37	—	7.12

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenu de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroşeni—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroşeni	10 07	—	6.10
Baniţa	10 48	—	6.53
Crivadia	11.25	—	7 37
Pui	12.05	—	8.20
Haţegŭ	12 42	—	9.01
Streiu	1.22	—	9.52
Simeria	1.53	—	10.31

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ